

Elk kind doet er toe!

Vasja (midden) woonde in het internaat. Zijn tante en neef wisten niets van zijn bestaan. Nu woont hij bij hen.

Op advies van de Nederlandse collega's zette het internaat een eerste stap om ouders en verwanten welkom te heten. Met financiële steun uit Nederland werd een bezoekersruimte ingericht. In deze ruimte is altijd wel iemand te vinden: veel ouders en familieleden komen nu hun kinderen bezoeken en brengen enige tijd met hen door. Inmiddels heeft het kinderkuis duidelijke regels op schrift gesteld over bezoekdata en tijden, regels voor de bezoekers, enz. Deze informatie hangt op het informatiebord in de bezoekersruimte. Daarop is ook informatie te vinden over hoe ouders de ouderlijke macht terug kunnen krijgen, hoe je voogd van een kind kunt worden, waar hulp te vinden is voor alcohol- of drugsverslaving, en andere nuttige informatie. De psycholoog van het schoolinternaat biedt ouders advies over hoe zij opnieuw contact kunnen leggen met hun kind en hoe zij kunnen voorkomen dat zij hun kind opnieuw kwijt raken. De psycholoog besteedt één dag per week aan het begeleiden van deze bezoekers.

■ Werkgroep Maloek

Maloek ondersteunde dit jaar de zesde uitwisseling tussen Schoolinternaat 12 in Kiev en de jeugdzorgorganisatie Kompaan uit Tilburg. Hieronder doet Bogdan Bash-tovy, adjunct-directeur van het internaat en hoofd van de onlangs opgerichte afdeling maatschappelijk werk van dit kinderkuis, verslag van de laatste ontwikkelingen.

In 2003 deed de werkgroep Maloek de medewerkers van Schoolinternaat 12 het voorstel om een professionele uitwisseling met medewerkers van Kompaan te organiseren. In eerste instantie reageerden veel Kievse medewerkers met de nodige aarzeling. Zouden er, gezien de grote culturele, economische en sociale verschillen, wel overeenkomsten tussen de beide organisaties gevonden kunnen worden? Tijdens het eerste bezoek aan Kompaan in 2004 bleek echter al dat kinderen kinderen zijn, of ze nu uit Oekraïne of uit Nederland komen, en dat de problemen die zij het hoofd moeten bieden erg op elkaar lijken.

Het enorme enthousiasme dat als gevolg van de eerste professionele uitwisseling ontstond, gaf de aanzet tot belangrijke veranderingen in het schoolinternaat. De hervormingen trokken niet alleen de aandacht van de Oekraïense media, maar ook van de ambtenaren van de Ministeries van Onderwijs en Jeugd en Gezin en van de autoriteiten van de gemeente Kiev. Zonder enige financiële hulp van de regering en midden in de politieke omwentelingen in Oekraïne speelde het kleine schoolinternaat het klaar om het leven van zijn kinderen beduidend te verbeteren. Hoewel veranderingen altijd ongemakkelijk en een beetje beangstigend zijn staan de medewerkers van het schoolinternaat steeds open voor veranderingen, als deze maar in het voordeel van de kinderen uitpakken.

Eerste contacten met families

Bij hun eerste bezoek aan het schoolinternaat in Kiev spraken de Nederlandse medewerkers hun verbazing uit over het feit dat de kinderen nauwelijks contact hadden met hun biologische ouders, terwijl ongeveer 75% van hen geen wees is. De medewerkers van het schoolinternaat konden zich van hun kant nauwelijks voorstellen welk voordeel de kinderen bij dit contact konden hebben. Gedurende tientallen jaren waren mensen met een alcohol- of drugsverslaving of ander gedrag dat niet strookte met de sociale codes als 'outcast' beschouwd. Zij kregen geen greintje respect en al zeker geen hulp. De meeste weeshuizen in Oekraïne staan ouders die uit de ouderlijke macht zijn ontheven niet toe hun kinderen te bezoeken. Tot voor kort voerde Schoolinternaat 12 hetzelfde beleid.

Afdeling voor maatschappelijk werk

Deze zomer zette het kinderkuis nog een belangrijke stap. Als eerste internaat in Oekraïne richtte het een afdeling voor maatschappelijk werk op. Bij deze afdeling werken twee maatschappelijk werkers, twee psychologen en een jurist. De werkzaamheden worden gecoördineerd door de adjunct-directeur voor maatschappelijk werk. Ook dit is een functie die helemaal nieuw is voor Oekraïense internaten. De afdeling is gehuisvest in een aparte vleugel van het gebouw.

Natalia en Natasja hebben een Nederlands hoekje in de tuin van het kinderkuis ingericht.

Impulsis

Steun • Inspiratie • Samenwerking

Zonder de talloze giften van particulieren zouden we de hiernaast beschreven werkzaamheden niet hebben kunnen uitvoeren. Daarvoor zijn wij u vanzelfsprekend zeer erkentelijk. Bijzondere dank zijn we verschuldigd aan Impulsis voor het verdubbelen van de ingezamelde gelden, voorts aan de SISU, de Willy Staat Stichting, de Vereniging Jeugd en Kinderzorg en de Fraters van Tilburg voor hun financiële bijdragen aan de projecten van Maloek.

De maatschappelijk werkers hebben veel verschillende werkzaamheden op zich genomen, maar hun belangrijkste taak is om het contact tussen kind en ouder(s) opnieuw op te bouwen én in stand te houden. De maatschappelijk werkers bezoeken de woonplaats waar het kind vandaan komt, zij onderzoeken of het mogelijk is dat het kind in de weekends of in de schoolvakanties terug gaat naar huis, zij moedigen de familie aan om, als zij daar baat bij kunnen hebben, hulp te zoeken als zij afhankelijk zijn van alcohol of drugs, enz.

De maatschappelijk werkers gaan ook op zoek naar verwanten van de kinderen of mensen die bereid zijn een rol van betekenis te vervullen in het leven van het kind. Al in dit eerste jaar is het de afdeling maatschappelijk werk gelukt om drie kinderen in gezinnen te plaatsen. Ook dit is een totaal nieuw fenomeen in de geschiedenis van dit kinderhuis. Eén jongen, Vasja, vond een thuis bij zijn tante en neef in een dorp buiten Kiev. Deze jongen was gedoemd zijn verdere leven door te brengen in een internaat – volgens de diagnose van de artsen heeft hij een ernstige verstandelijke beperking. Vandaag de dag doet deze jongen het heel goed en hij gaat naar een gewone school in het dorp van zijn tante.

Nog verheugender is het dat de maatschappelijk werkers voor zeventien kinderen families hebben gevonden waar zij tijdens het weekend of in de vakanties naar toe kunnen. Eenderde van de kinderen kan nu permanent in een gezin wonen of er ten minste regelmatig verblijven. Het kinderhuis hoopt in de komende jaren voor elk kind zo'n gastgezin te vinden.

De maatschappelijk werkers doen veel extra werk dat door de overheid nog niet betaald wordt; denk aan reiskosten, foto's maken, heel veel telefoonkosten, enz. OeKU zorgt tot nu toe voor het vinden van de financiële ondersteuning van dit immens belangrijke werk. Het kinderhuis hoopt van harte dat de plaatselijke overheid het belang van dit werk snel zal inzien en er de noodzakelijke financiën aan zal toekennen.

Intussen helpen de medewerkers van Kompaan het kinderhuis om het werk van deze nieuwe afdeling op te bouwen. Aangezien maatschappelijk werk als werkvorm in Oekraïne totaal nieuw is, is Kompaans visie daarop erg nuttig. We kijken dan ook erg uit naar de volgende uitwisseling.

Bogdan Bashtovj
(vertaling: Jet van Bennekom)

Een blozende, vriendelijke taalgi-gant

[1]

Ik ontmoette Alexander Dvoechzilov voor het eerst in november 1997 in Kiev in het Huis van de Oekraïense schrijversbond, waar ik eregast was vanwege de presentatie van mijn gedichtenbundel 'Geschiede caleidoscoop'. Een vertaalproject op initiatief van Anna Lebedeva van de Ukraine Humanitarian Foundation en de Union of Ukrainian Writers.

Drie Kievse studenten Neerlandistiek stelden mij voor aan 'hun' professor, een blozende vijftiger met vriendelijke ogen en een rustige bescheiden uitstraling. Hij vertelde mij reuze in zijn schik te zijn met de tweetalige gedichtenbundel, want, zo zei hij, zijn studenten konden dit uitstekend gebruiken bij hun studie. Ik liet een aantal bundels voor hem achter. Voor mijn vertrek spraken we nog kort met elkaar. Het afscheid was als vanzelf: tot ziens in Nederland.

Jaren verliepen tot het tienjarig bestaan van OeKU in 2000. Ik zat toen onder anderen samen met Bert Kuitenbrouwer in de werkgroep cultuur en als één van de jubileumactiviteiten hebben wij een vertaalproject opgezet van Oekraïense dichters. Eén telefoontje naar Alexander en een lange brief waren voldoende. Alexander zocht enkele klassieke en hedendaagse dichters uit en liet zijn studenten in Kiev de basisvertalingen doen die hij mij per post toestuurde. Drie Utrechtse dichters, Ingmar Heytze, Ricardo Alberelli en ikzelf hebben ieder enkele gedichten uitgezocht en de eindvertalingen gemaakt. Een hele klus, zeker als je bedenkt dat de essentie hierbij is om anderzans diepzte gevoelens over te brengen naar een andere taal.

In april 2000 kwamen Alexander en zijn vrouw Loedmilla naar Nederland. Zij logeerden bij mij en dat was een waar genoegen. De drie Utrechtse dichters bespraken de teksten met Alexander en veranderden hier en daar nog een detail. Een klein maar fijn

publiek luisterde ademloos in de kleine theaterzaal van de Toneelacademie aan het Janskerkhof naar Alexanders' heldere inleiding en naar de prachtige, door Loedmilla voorgedragen Oekraïense gedichten, die wij daarna in onze eigen vertalingen voorlezen.

Mooie herinneringen, nu ik dat zo opschrijf. Een goed en waardig intellectueel uit Kiev is met pensioen gegaan, maar hij blijft een Nederlandse vriend!

Rits de Koningh

[2]

Voor de voorgangers van de huidige OeKU was het bij de eerste contacten met Kiev een verrassing dat aan de Sjevtsjenko-Universiteit een opleiding Nederlands bestond. De docent was Alexander Dvoechzilov, die ook thuis was in het Duits, Zuid-Afrikaans, Jiddisch en zelfs een Friese grammatica had geschreven. Hij was erelid van de Fryske Academie. Hij ging Russische les geven aan de Nederlanders die zich in Kiev vestigden, van bedrijven en de ambassade. En omgekeerd hielpen zij hem een bibliotheek van Nederlandse literatuur op te bouwen voor zijn studenten. De contacten met hem groeiden in de loop der jaren uit tot een warme band. Alexander is een beminnelijke persoon op wie je altijd een beroep kunt doen. Hij was de gast van OeKU in 1994 en hield toen o.a. een lezing voor onze kring over de Oekraïense nationale dichter Sjevtsjenko. En bij het Oekraïne-festival in '97 volgde een lezing over Gogol en de Oekraïens-Russische literatuur. Er kwam een vertaalproject van Oekraïense gedichten, waarover hiernaast meer. In de loop der jaren studeerden veel van zijn studenten Nederlands in Utrecht. OeKU heeft vaak met hen samengewerkt. Wij wensen Alexander en zijn vrouw Loedmilla nog vele voorspoedige pensioenjaren.

Bert Kuitenbrouwer

*Professor Dvoechzilov
temidden van zijn
studenten tijdens de
afscheidsreceptie.*